

Teritoriální vojsko v systému obrany státu

K článku plk. prof. Ing. Karla Novotného, CSc., uveřejněnému
ve VR č. 7/1993

Považuji za nezbytné z několika důvodů zareagovat na uvedený článek.

■ První důvod vychází z používané terminologie:

- Místo používaného názvu pro nový druh pozemního vojska Armády ČR (**vojsko územní obrany** - dále VÚO) autor v názvu článku uvádí pojem „teritoriální vojsko“, dále v textu pak „vojsko územní obrany“ (s. 102., 103), ještě dále „územní vojsko“ (s. 103, 105) a končí znovu „vojskem územní obrany“ (s. 106, 108) - proč?
- Pojem „systém obrany státu“, použitý v názvu, není už dále v textu ani vysvětlen, ani používán. Na s. 102 je pouze uvedeno rozdělení Armády ČR a její složky - pozemního vojska, jehož součástí je i **vojsko územní obrany**. Z celého textu není tedy dále patrné, jakou roli vlastně vojsko územní obrany v systému obrany státu hraje a jakou úlohu plní.
- Obsah pojmu „všestranné zabezpečení“ (vymezený mj. prozatímním předpisem „Příprava a vedení operací“) je v článku v podstatě ztotožňován s obsahem pojmu „logistika“ (s. 107 - 108) a na druhé straně je zase pojem logistika nadřazován pojmu všestranné zabezpečení („V kompetenci logistiky jsou úkoly všestranného zabezpečení“ - s. 105).

■ Druhým důvodem je obsahově logická posloupnost a návaznost jednotlivých částí článku:

- V části „Podstata zajištění bezpečnosti republiky“ je řešena „likvidace vojenských a nevojenských ohrožení“ (s. 102), přičemž ale vlastní obsah těchto ohrožení a jejich podstata jsou vymezeny až v následujících částech článku (s. 103 - 106). Domnívám se, že pořadí by mělo být opačné, aby bylo čtenáři jasné, čím a proč se autor při řešení určitého problému zabývá.
- Část „Všestranné zabezpečení“ v podstatě vůbec nesouvisí s problémem uvedeným v názvu článku.

■ Třetím důvodem je problematičnost některých tvrzení, např.:

- Jací „specialisté VÚO“ a k plnění jakých vzniklých úkolů v prospěch polního vojska v situaci, kdy nehrozí bezprostřední agrese, mohou být použiti (s. 103, 1. odst.)?

– Jaké specialisty, které nemá polní vojsko, má podle autora mít VÚO?

Je tento požadavek nebo návrh reálný i vzhledem k tomu, že podle dosavadních názorů (které se ale ještě mohou mnohokrát změnit) se předpokládá, že VÚO bude v době míru nenaplněno (pravděpodobně kromě některých výcvikových středisek) a bude mobilizačně rozvíjeno až za branné pohotovosti státu (BPS)? Jakým způsobem, v jakých lhůtách, z jakých důvodů atd. by mohli být tito specialisté VÚO vůbec povoláni a použiti?

– Jaká jsou kromě „vnějších“ i „vnitřních“ nevojenská ohrožení a proč nejsou v článku v samostatné stati také rozebrána (s. 103 - viz název i obsah stati)?

Domnívám se, že buď jsou jen „nevojenská ohrožení“ (celkově), nebo jsou-li vnější, logicky plyne, že musí být i vnitřní nevojenská ohrožení.

V jiné části článku (s. 102 uprostřed) je uvedeno, že „Cílem, především pak výsledkem nevojenských ohrožení, bude snaha narušit stabilitu republiky, případně také jejich ozbrojených sil zevnitř (zvýrazněno mnou). Realizátory mohou být osoby nebo skupiny přicházející z jiných států, někdy dokonce jako turisté či emigranti nebo také občané našeho státu“. Je tím myšlen terorismus? Jde o vnější nebo vnitřní ohrožení? Jak proti takovému ohrožení může působit („bojovat“) armáda? Proč jsou takovéto problémy pouze naznačovány a pak není navrženo řešení?

– Jakým způsobem vyvolávají „mezinárodní obchod se zbraněmi“ a „pašování drog, vnější nevojenská ohrožení a jak se na jejich eliminaci může podílet armáda (s. 103)?

Jsem si vědom, že uvedené „zdroje“ nevojenských ohrožení se v člancích a různých materiálech objevují v poslední době často, ale zatím jsem se nesetkal se zdůvodněním těchto tvrzení. Obchod se zbraněmi i pašování drog přece „fungují“ v různých regionech světa v různé míře už desítky let, ale přesto nevím o případu, kdy by bylo jejich působení tak „intenzivní“, že by způsobilo takové nevojenské ohrožení některého státu, jež by si vyžádalo použití armády.

– Jaká velitelství, jaké jednotky místních vojenských doplňovacích velitelství a jakým způsobem mohou plnit v míru „úkol sřežení“ (s. 103 předposlední odst.)? Jakými silami a prostředky, když se předpokládá (viz výše) rozvinutí VÚP až v případě BPS: Proč autor článku, jestliže navrhuje plnit uvedený úkol vojskem územní obrany, současně nenavrhne i vytvoření odpovídajících organizačních struktur, tzn. jak uvedený rozpor řešit?

Má zásadní připomínka k uvedenému článku však spočívá v tom, že problém uvedený v názvu článku je v jeho obsahu řešen pouze okrajově a přitom v značně obecné rovině.

Toto konstatování je zvláště patrné v souvislosti s úvahou autora článku o možném rozsahu vojenského ohrožení státu a v souvislosti s tím i o nemožnosti vyloučit zahájením agrese s překvapením. Důležitý je i závěr o pravděpodobné snaze útočníka rychlým splněním stanovených omezených cílů postavit světovou veřejnost před hotovou věc včetně uvedení dalších argumentů souvisejících s touto variantou ohrožení (s. 106). Ač mám vůči článku řadu výše uvedených výhrad, s touto jeho částí v podstatě bez výhrad souhlasím.

Domnívám se však, že na tuto variantu ohrožení právě vzhledem k úkolům a **možnostem VÚO** autor v podstatě nereagoval. Jestliže by totiž logicky spojil tuto **možnou** variantu ohrožení se **zamýšlenou dislokací, způsobem a lhůtami** mobilizačního rozvinutí svazků (brigád) vojska územní obrany, musel by nutně dojít k závěru, že v takovémto případě **není vojsko územní obrany** v podstatě **schopno podílet se** na plnění předpokládaných úkolů při obraně státu v součinnosti s polním vojskem (viz s. 108), protože případný konflikt zahájený s překvapením skončí pravděpodobně dříve než se vojsko územní obrany vůbec rozvine!

Jsem přesvědčen o tom, že povinností armády je být připravena reagovat na nejnebezpečnější variantu ohrožení státu, kterou je právě překvapivé napadení. Je proto podle mého názoru nutno řešit i uvedený **rozpor mezi úkoly a požadavky na vojsko územní obrany na straně jedné a jeho reálnými možnostmi na straně druhé**. Má-li tedy být skutečným vojskem **územní obrany**, připraveným k **obraně určitého teritoria**, pak pravděpodobně nelze předpokládat jeho zmobilizování po praporech nebo dokonce brigádách v omezeném počtu posádek, ale je nutno i jeho **zmobilizování decentralizovat** do menších jednotek (čet, případně rot) v jednotlivých větších (tzv. střediskových) obcích ap. Značný problém decentralizovaného uložení a střežení zbraní a nezbytné dávky munice pro takovéto malé jednotky by mohl být např. řešen vybudováním zabezpečených skladů zbraní u policejních stanic s nepřetržitou službou v součinnosti s ministerstvem vnitra.

Uvedený způsob sice vyvolá řadu problémů při jeho zabezpečování (nikde také není řečeno, že to musí být řešeno ihned), ale na druhé straně umožní skutečně **rychle reagovat** i na tu nejsložitější variantu vojenského ohrožení. Navíc odpadnou problémy (časové i materiální) s přepravou záloh do mobilizačních středisek (pracovišť). Současně vznikne možnost (na základě přesného legislativního vymezení podmínek a pravomocí ap.) v případě potřeby (tj. např. vzniku živelné pohromy, katastrofy ap.) takovouto jednotku nebo její část **povolat orgánem státní správy (územní samosprávy)** k řešení vzniklé situace (poskytnutí pomoci, střežení prostoru, zabezpečení pořádkové služby atd.).

Namítne-li nyní někdo, že jsem snílek a že to není možné, mohu reagovat jen konstatováním, že při řešení otázek zabezpečení obrany státu nemohou existovat neřešitelné problémy a že pouze závisí na dobré vůli a zájmu všech zainteresovaných vyřešit společný úkol - a obrana státu takovýmto úkolem je. Nikdo u nás ani v Evropě se nepozastavuje nad skutečností, že např. příslušníci švýcarské armády mají zbraně i hotovostní balíček munice doma a necítí se tím být ohroženi ani sousední státy. Proč bychom tedy i my neměli přijmout opatření potřebná k zabezpečení schopnosti reakce na uvedenou **možnou** variantu vojenského ohrožení státu?

Domnívám se, že by uvedený článek měl vyvolat mnohem širší diskusi týkající se problematiky vojska územní obrany. Stojí např. za zamyšlení, zda je vhodné a účelné počítat s jeho v podstatě jednotypovou organizací, když se předpokládá použití jednotek VÚO vždy v **určitém konkrétním teritoriu**. Jednotlivé regiony území státu jsou totiž značně **odlišné** z hlediska jejich **členitosti, pokrytosti, hustoty a charakteru městské zástavby** ap. Z této odlišnosti by měly tedy vyplývat i odpovídající rozdíly v organizačních strukturách, ale především **ve výzbroji a**

výstroji jednotlivých jednotek VÚO. Rozdílné požadavky na účinnou dálku střelby jednotlivých typů a druhů zbraní jsou např. v otevřeném odkrytém terénu (nížiny, roviny), jiné v členitém a zalesněném terénu nebo v zástavbě městského typu (městských aglomeracích).

Obsah článku vzhledem ke svému názvu otevírá široký prostor názorům, jež by mohly současnou koncepci výstavby Armády ČR v oblasti místa a úlohy vojska územní obrany v systému obrany státu zpochybnit. Proto jsem považoval za nutné naň reagovat, upozornit na některá slabá místa týkající se uvažované dislokace a lhůt připravenosti vojska územní obrany vzhledem k jeho předpokládaným úkolům v systému obrany státu a vyvolat tak diskusi k jedné z oblastí výstavby Armády ČR.

Plk. Ing. Luděk Hodbod'

Ženíjní problematika obrany

K článku plk. Ing. Jaroslava Hýska, CSc., uveřejněnému ve VR č. 9/1992

Dlouhá doba uplynula od zveřejnění a ještě delší od napsání tohoto článku. Výzvy jeho autora k diskusi na uvedené téma zůstaly dosud nevyslyšeny. Nabízí se otázka: „Je a nebo není z hlediska ženijní problematiky obrany republiky co řešit?“ Věřím, že řada čtenářů, a nejen z řad ženijního vojska, může dát kladnou odpověď bez dlouhého přemýšlení. Patřím k nim i já, a proto jsem se rozhodl svými názory a postřehy participovat při řešení dané problematiky.

Jednoznačným popudem k napsání článku byla situace při velitelském shromáždění hlavních funkcionářů na GŠ MO, konaném dne 27. 10. 1993. V rámci zaměstnání odborné části vyvstala, zcela jednoznačně, potřeba zabývat se problematikou ženijního zabezpečení v širším kolektivu, s cílem prezentovat názory, problémy, společně hledat jejich řešení a přijmout optimální ujednocující koncepci.